

Bilaga

Områdesspecifika varsamhetskrav för fokusområde Borgholm-Köpingsvik

1. Bebyggt område med närhet till viktig kulturmiljö, Nedra Vannborga by. I storlek och utformning ska nya byggnader samt ändringar av befintliga byggnader underordna sig genom att vara låga, ej vara iögonfallande samt ha en dov färgsättning.

2. Nedra Vannborga bymiljö med ålderdomlig struktur och en ovanlig lokalisering nära vatten på västra sidan ön. Stor hänsyn måste tas vid kompletteringar i byn och dess omgivningar. Såväl bostadshus som ekonomibygnader är viktiga att behålla. Vid kompletteringar ska förebild tas med volymer från byn. Ekonomibygnaderna är av stor vikt för byns värden, därför är omvandling av dessa positivt för att undvika förfall. Avstyckningar är direkt olämpliga. Gårdarna ska bevaras i sin helhet, det historiska värdet ligger i att gårdarna finns kvar i sina sammanhang med öppen mark omkring. Det är därför viktigt att hålla ett byggnadsfritt avstånd, både upplevt och fysiskt omkring byn.

3. Gulaschbaronen Heineckes högkvalitativa tegelvilla från 1930-talet är idag exteriört oförändrad. Den noggrant formade parken som sträckte sig ända till sundet är sedan länge naggad i kanten av sentida avstyckningar. Trots detta bör parkens utsträckning behållas för att vi i framtiden ska förstå anläggningens storhet. Ytterligare avstyckningar ska inte tillåtas. Exteriöra förändringar av villan ska inte medges.

4. Törnebys odlingslandskap. Bevara öppna och obebyggda omgivningar, kulturlandskap. Värdet finns i det öppna odlingslandskap som står i kontrast till radbyns täthet. Markerna får ej ytterligare bebyggas eftersom värdet ligger i att radbyns omgivningar hålls öppna och obebyggda.

Radbyn Törneby är ursprungligen en radby med präktiga gårdar. Mangårdsbyggnaderna ska fortsatt vara de bostadshus som dominerar byn. Kompletteringar i och omkring radbyn ska underordna sig i storlek och färg. Två Nedra Vannborga bymiljö utmärkta exempel på detta finns i sen tid utförda i gatan mot Salomonstorp. Ekonomibygnaderna är av stor vikt för radbyns värden, därför är omvandling av dessa positivt för att undvika förfall. Avstyckningar är direkt olämpliga. Gårdarna ska bevaras i sin helhet, radbyns värden ligger i att gårdarna finns kvar i sina sammanhang med öppen mark omkring. Det är därför viktigt att hålla ett byggnadsfritt avstånd, både upplevt och fysiskt omkring radbyn.

5. Klinta bodar, en ålderdomlig sjöbodplan som på 70-talet mångdubblats genom byggnadsplan. I Klinta bodars fall ska den gamla sjöbodplanen hållas i minnet och ytterligare tillskott ska inte tillåtas. Ändrad användning till ex bostäder ska ej tillåtas och hamnen bör inte göras för vidlyftig.

Klinta bodars närområde. Sjöbodplanen har en lång historia på Öland. Här hade varje gård i sin sjöbod för husbehovsfiske och kustjakt på säl och sjöfågel.

Sjöbodarna låg ofta långt från respektive by den tillhörde. En sjöbodplan behöver därför särskilt långt respektavstånd till omkringliggande bebyggelse för att dess funktion ska kunna förstås i framtiden.

Byggnation inom området ska därför inte tillåtas.

6. Från bronsåldern finns ett antal större rösen i Köpingsvik, bland annat den nu skadade men ursprungligen sannolikt närmare 60 m i diameter stora Sote hög. Sote hög är en grav uppbyggd av stenar i form av ett röse beläget precis ovanför Klintabacken invid landborgskanten. Det är lätt att föreställa sig att intrycket av det mäktiga röset nerifrån bukten och till havs måste ha varit ansevärd, liksom utsikten från platsen då som nu är mäktig och sträcker sig vida ut över Kalmarsund, fastlandet och Borgholms slott. Sote hög var förmodligen Ölands största röse men är numer skadad av tidigare odling, pålagd röjningssten, vägbygge och bortschaktning. Rösets värde ligger i dess placering högst upp i Klintabacken med öppen mark omkring. Det är därför viktigt att hålla ett byggnadsfritt avstånd, både upplevt och fysiskt omkring platsen för att inte inkränkta på dessa värden. Informationsskylt föreslås.

7. Köpingsbukts övre strand. Platsen har högsta kulturhistoriska värde. Många lämningar har upptäckts som visar att Köpingsvik var en av Sveriges tidigaste och viktigaste vikingatida handelsplatser. Stora delar av området är ännu inte undersökt. Kopplingen mellan samhället och stranden är av största vikt att upprätthålla. Därför ska öppna passager/vägar finnas från väg 136 till stranden. Området används som camping del av året, övrig tid av året finns det stort värde i att området är

öppet och tillgängligt både fysiskt och visuellt. Även olåsta grindar är ett hinder som ska undvikas. Området måste förbli obebyggt för att man ska kunna förstå den historiska platsens unika värden samt säkra tillgången till stranden som är viktig för hela Köpingsvik med omland. Dessa värden ska för all framtid säkras.

Gröndals krog är en av Köpings äldsta bevarade miljöer. Viktig verksamhet och mötesplats i ortens utveckling. Köping bildades mellan handelsplatsen på stranden och de viktiga vägarnas skärningspunkt. På denna plats fanns en krog som med kyrkan var två nav kring vilka socknens liv utspelade sig. Vid ombyggnation ska hänsyn tas till byggnadernas ursprung. Det är viktigt att det forna krogområdet inte görs än mer otydligt med tillkommande bebyggelse och att detta beaktas i en framtida detaljplan.

8. Klinta by är något så unikt som en så när intakt enkelsidig radby. Att den har ett magnifikt läge där byn från sitt höga läge vakar över Köpingsbukten och dess rika förflutna gör Klinta by än mer bevarandevärd. Stor hänsyn måste därför tas vid kompletteringar i byn och dess omgivningar. I byns norra del är fortfarande bytomten obebyggd åt väster och ska så förbli. I dess södra del kan komplettering ske i anslutning till Gröna gatan. Såväl bostadshus som ekonomibyggnader är viktiga att behålla. Vid kompletteringar ska förebild tas med volymer från byn. En tidigare riven lada har i bygatans södra del ersatts på ett förtjänstfullt sätt liksom en huvudbyggnad i byns mitt. Ekonomibyggnaderna är av stor vikt för radbyns värden, därför är omvandling av dessa positivt för att undvika förfall. Avstyckningar är direkt olämpliga. Gårdarna ska bevaras i sin helhet, radbyns värden ligger i att gårdarna finns kvar i sina sammanhang med öppen

mark omkring. Det är därför viktigt att hålla ett byggnadsfritt avstånd, både upplevt och fysiskt omkring radbyn.

9. Köpings kyrka och gamla skolan. Kyrkogården och den första kyrkan på platsen har sitt ursprung från 1000-talet. Av denna kyrka finns inte mycket kvar efter andra rivningen år 1805. Den medeltida kyrkan, var den största på Öland och större än den första domkyrkan i Lund, med sina 42 meter. Kyrkan låg i direkt anslutning till handelsplatsen. Den nuvarande kyrkan är den fjärde i ordningen och är uppförd år 1955, dock i mindre format än de från 1100-tal och från år 1805. Delar av 1100-talskyrkan finns bevarad inne i kyrkan. Gamla skolan är numera församlingshem och museum. Kyrkan och dess omgivningar är av högsta vikt att respektera i den fortsatta planeringen. Detta utesluter inte att platsen norr om kyrkogården utvecklas till ett vackert utformat torg utan permanenta byggnader.

10. Tings flisa med omgivning. Mångbottnad historisk plats vars användning sträcker sig över flera tusen år. Högsta bevarandevärde. Tings flisa är en runsten av kalksten, tre meter hög och 2 meter bred. Runstenen är placerad på en artificiell kulle där den forna tingsplatsen låg. Historiskt har ytan varit öppen och obebyggd och ska så bevaras för att inte inkräkta på platsens betydelse. Kyrkalléns koppling till prästgården ska återskapas i sin helhet med en gångväg i gammal sträckning.

11. Gamla banvallen och bostäder söder därom. Stationshuset som är exteriört i behåll har blivit inklämt i ett villaområde. Viktigt är att stationen bevaras och görs tydligare i sin omgivning genom att ytterligare byggnader nära stationshuset inte ska tillåtas. Den gamla banvallen är ej ianspråktagen och ska heller inte tillåtas bli det.

Bostäder söder om järnvägen. Området angränsar i nord och öst till kulturmiljö och i sydväst till naturområde med högt rekreativvärde. Respekt till dessa värden anbefalles. Tillskott utöver vad detaljplanen medger är därför inte lämpligt.

12. Klinten vid vattentornet. Äldre sommarhus där flera har hög arkitektonisk kvalitet. Dessa hus som ofta var av måttfull storlek hotas av att försvinna där stora villalika nytillskott kommer nära inpå. Området angränsar i nordväst till viktig natur- och kulturmiljö och i söder till naturområde med högt rekreativvärde. I en framtida översyn bör därför hänsyn till områdets äldre unika bebyggelse tas. Kompletteringar ska göras med volymer som tar förebild i områdets äldre bebyggelse.

13. ”Lilla Solberga”, ursprungligen gården Solberga med koppling till Solberga gård och Prästgården. Dessa är tre gårdscentra av hög kulturhistorisk och arkitektonisk kvalitet. Värden i denna ålderdomliga agrara kulturmiljö ligger i sammanhanget med det öppna jordbrukslandskapet. Dessa miljöer är viktiga för förståelsen av Köpings ursprung. Samtliga tre gårdars omgivningar har tidigare behandlats ovarsamt och ytterligare bebyggelse runt dessa miljöer är olämpligt. Avstyckningar ska inte tillåtas. Prästgårdens koppling till kyrkan genom kyrkallén ska återskapas i sin helhet genom ny gångväg längs gammal sträckning.

Bostäder i Prästtag. Till stor del inom sekundär zon för vattenskyddsområde. Angränsar i norr och väst till naturområde med högt rekreativvärde. Angränsar i söder till prästgården med kulturvärden. I en framtida översyn av detaljplanen bör ytterligare hänsyn till områdets omgivningar tas. Förändringar inom området ska underordna sig ovan nämnda värden. Byggnation/

verksamheter i området får endast tillkomma om det kan ske utan risk för vattentäktens kvalitet/kvantitet. Det är av största vikt att boende och verksamma inom vattenskyddsområdet följer gällande vattenskyddsföreskrifter.

14. Blå rör är Ölands mest kända bronsåldersröse och samtidigt det största med en diameter på 40 meter och höjd på 3 meter. Graven finns nedanför vägen mellan Borgholm och Köpingsvik och anlades helt nära stranden i ett flackt och låglänt område. I omgivningen finns även flera skålgropsblock. Rösets värde gynnas av det bete som håller markerna omkring röset öppet. Viss igenväxning på delar av området där ytterligare skötsel vore positivt. Det är viktigt att hålla ett byggnadsfritt avstånd, både upplevt och fysiskt omkring platsen för att inte inkräkta på dessa värden.

15. Furuhällsvägen. Ålderdomlig bebyggelse längs gamla landsvägen. Tidiga byggnader för turism. I branten söder om landsvägens gamla sträckning finns några före detta pensionatsbyggnader och ett vandrarhem i behåll. Dessa är av olika utförande men tillsammans visar de på en viktig fas i turismens utveckling, området ska ej styckas vidare.

16. Kolstad by med omgivande odlingslandskap. Kolstad by med främst traditionell bebyggelse. Inom riksintresse för kulturmiljö. Gårdsmiljöer från 1800-tal samt tillskott på 1900-tal. Gårdarnas koppling till odlingsmark har gjorts otydliga åt sydväst, väst och norrut (väster om Kolstad Kyrkgata). Forfarande går dock gårdsmiljöernas koppling till odlingsmark och betesmark att se omkring byn trots att en mängd nya bostäder har tillkommit under de senaste decennierna. Byns värde ligger i dess sammanhang med dess tillhörande öppna marker, för att bevara dessa värden är det

av stor vikt att behålla ett respektavstånd till bykärnan där ytterligare bebyggelse ej bör tillåtas. Tillkommande bebyggelse ska underordna sig befintliga kulturvärden. Ekonomibygnaderna är av stor vikt för byns värden, därför är omvandling av dessa positivt för att undvika förfall. Avstyckningar är direkt olämpliga. Gårdarna ska bevaras i sin helhet, byns värden ligger i att gårdarna finns kvar i sina sammanhang med öppen mark omkring. Det är därför viktigt att hålla ett byggnadsfritt avstånd, både upplevt och fysiskt omkring byn. Områdena med bostäder söder och norr om Kolstad by. Närhet till viktig kulturmiljö, Kolstad radby, tillskott ska underordna sig radbyn. I storlek och utformning ska nya byggnader samt ändringar av befintliga byggnader underordna sig genom att vara låga, ej vara iögonfallande samt ha en dov färgsättning.

Odlingsmark omkring Kolstad. Värdet i denna ålderdomliga agrara kulturmiljö ligger i sammanhanget med det öppna jordbrukslandskapet. Dessa miljöer är viktiga för förståelsen av Kolstads ursprung. Därför ska jordbruksmarken i sin helhet hållas obebyggd.

17. Området runt Nydala, Guntorp och Rosenfors. Nydala är ett liten charmigt villaområde som länge tillhört Köpings socken. Gatorna är smala och saknar trottoarer. Husen var ursprungligen enkla, områdets egenart ska respekteras. Vid om- och nybyggnad ska områdets egna byggnadsstil vara förebilden.

Malmsborg. I sydvästra hörnet av kvarteret Vitkålen finns en äldre kalkstensbyggnad som användes för sidenframställning på 1800-talet. Husets yttre får ej ytterligare förvanskas. I övrigt prioriteras området för verksamheter.

Villor längs Malmsborgsgatan och Tingstugatan. Villabebyggelse av god

klass. Huvudsakligen från 50-70-tal. Respektive tidsuttryck ska respekteras.

Guntorps herrgård. Gårdsanläggning från tidigt 1900-tal som utvecklats till hotell, vars grundkaraktär bör behållas. Hänsyn till befintlig struktur krävs.

Tingstugatan 1A-1S, Guntorp, enhetlig radhusbebyggelse av god klass. Området är ovanligt väl bevarat i sin ursprungliga utformning. Exteriöra förändringar tillåts ej eftersom områdets värde ligger i dess enhetlighet.

Kvarteret Sockerbetan, enhetlig villabebyggelse av god klass danskinpirerad arkitektur. Exteriöra förändringar på huvudbyggnad och garage tillåts ej eftersom områdets värde ligger i dess enhetlighet. Enstaka förändringar av byggnadernas ursprungliga utformning har skett. Ytterligare exteriör förvanskning tillåts ej. Vid ombyggnad ska byggnadens ursprungliga utformning i möjligaste mån återställas.

18. Sjöstugan. Inom sjöbodplanen finns en ålderdomlig sjöbod, sannolikt från 1700-talet bevarad på Sjöstugans tomt. "Sjöstugan", är av samma ålder men ditflyttad 1927 efter att varit tingshus och gästgivargård i Isgärde. År 1942 inköptes stugan av Borgholms stad, som avsåg att bevara den som kulturminnesmärke. Konstnären Axel Kargel och hans hustru hyrde under 30-talet och decennierna som följde huset som kom att kallas Sjöstugan. Under Kargels tid blev Sjöstugan en kaffeservering och en kulturell oas i Borgholm som många konstnärer besökte. En av Kargels vänner var poeten Nils Ferlin som ofta besökte Sjöstugan, en annan besökare var författaren Ivar Lo Johansson. Kvällarna på Sjöstugan ägnade konstnärsvännerna åt sång, musikackompanjemang av luta

och fiol och konstdiskussioner. Både Sjöstugan och den ditflyttade sjöboden har starka kulturhistoriska värden. Sjöstugan med sitt höga väggliv och flacka tak har i snart ett århundrade varit ett kännetecken för udden. Bebyggelsen är därför viktig att bevara.

19. Lilla Nyborg. Utpekad byggnadsminne. En småländsk gård från 1700-talet som flyttades från Småland till sin nuvarande plats, utanför den gamla stadstullen år 1865. En del av byggnaden användes länge för handelsverksamhet. I huset finns handelsbodens fasta inredning bevarad och på gården finns magasin, stall och vagnslider kvar. Vera Nilsson, en av 1900-talets främsta konstnärer ägde och var verksam i Lilla Nyborg.

Folkets hus, ursprungligen en herrgård som arbetarrörelsen förvärvade omkring 1930. Byggnaden har byggts om och till. Även en konservfabrik och mjölkbutik byggdes här upp av Kooperationen. KF hade butik först på fastigheten Qvarnen 7 och sedan på Gästgivaren 18. Ny- och ombyggnation ska prövas restriktivt från fall till fall. Hänsyn till befintlig struktur krävs.

Betlehemsområdet med tidig bebyggelse utanför tullarna från första halvan av 1900-talet. Området innehåller en blandning av tidiga småstugor och egnahemsbebyggelse. Släktskap med Stensbergsområdet (se nr 25) och Nydala (se nr 17). Området har en egen småskalig grammatik med smala gator utan trottoarer. En förtätning genom att tillåta delning av befintliga tomter längs Sandgatan föreslås. Ny- och ombyggnation ska prövas från fall till fall. Hänsyn till befintlig struktur krävs.

20. "Kolstad villastad". I samklang med det tidiga 1900-talets ideal ville även Borgholm följa Djursholms exempel och pröva en "villastad" som uppfördes

under 1940-50-talen i funktionalistisk stil. Resultatet blev ett område norr om Storgatan med tomter för friliggande enbostadshus samt de tre flerbostadshusen i Pärönträdet. Området med sitt lugna läge har god kvalitet. Vid om- och nybyggnad ska områdets egna byggnadsskick vara förebilden. Gaturummet med separat gångbana, husens placering mot gatan och övriga tidstypiska drag i stadsplanen har stora kvalitéer och ska bevaras.

Kvarteren Eken och Oxeln. Område med enhetliga atriumhus av god klass. Exteriöra förändringar på huvudbyggnad och garage tillåts ej. Enstaka förändringar av byggnadernas ursprungliga utformning har skett. Vid ombyggnad ska byggnadernas ursprungliga utformning återställas i möjligaste mån. Området kallades ursprungligen skämtsamt för "Kumla" då de mur-omgärdade atriumgårdarna var nya inslag i stadsmiljön och att byggnationen sammanföll med Kumlaanstaltens tillkomst. Området är idag mycket uppskattat.

21. Borgholms järnvägsstation i sitt läge i fonden av västra Kyrkogatans med järnvägshotellet mitt emot måste den nyanlände resenären imponerats. Stationen som är uppförd i tegel är förutom bemålade hörnkedjor utvändigt intakt. Vid utvecklingen av Borgholms norra stadsdelar är det viktigt att stationen bevaras och ges respektutrymme. Vid ombyggnad/ ommålning ska byggnadens ursprungliga utformning och färgsättning återställas i möjligaste mån.

Norra Trädgårdsstaden. Kvarteren mellan Sandgatan och Kvarngatan, från Strandgatan till Tullgatan. Bebyggelse av blandad ålder och stil, huvudsakligen från 1900-tal. Inslag av mycket hög klass. Karaktär av trädgårdsstad med inslag

av flera institutioner och verksamheter. Respektive tidsuttryck ska respekteras vid om- och nybyggnation.

Kvarteren Korallen och Atollen. Husen, uppförda 1955, i en serie om fyra följer en stadsplan som var skraddarsydd för just dessa villor tillsammans med den "Beckmanska parken". Projektet var resultatet av en donation där givaren fick ge sitt namn till parken. I parkens mitt ligger "Tvättfatet" som ursprungligen var ett grunt sund mellan fasta landet och den ö där det medeltida kapellet låg. Sundet har successivt dämt upp. Landets då ledande landskapsarkitekt Sven Hermelin anlätades. Villorna som för sin tid var mycket moderna ritades av arkitekterna Arne Delborn och Reed Andersson. Villorna som fram tills nu fått vara relativt oförändrade håller hög nationell nivå och är av byggnadsminnesklass. Uppmärksam i dåtidens arkitekturlitteratur som handboken Byggen, delen Husbyggnad. År 2000 belönad med första pris i Tyck om Hus, en tävling där varje kommuns bästa byggnader alla kategorier korades. Husen bedöms med ovanstående bakgrund ha unika kvalitéer och högsta arkitektoniska värde. Exteriöra förändringar på huvudbyggnad och garage tillåts ej. Enstaka förändringar av byggnadernas ursprungliga utformning har skett. Vid ombyggnad ska därför byggnadens ursprungliga utformning behållas och där förändringar gjorts återställas.

22. Rutnätsstaden. Innerstaden är fortfarande starkt präglad av sin tillkomst på 1800-talet och funktionen som handelscentrum, med hamn, stort torg och en stadsmässig bebyggelse med fasaderna i gatulinjen. Även där hus med tiden bytts ut eller byggts om efter nya behov har de oftast behållit eller anpassats efter den befintliga karaktären och skalan, och den gamla strukturen är ännu tydligt avläsbar. De

dominerande fasadmaterialet är puts och trä i ljusa färger, med mest puts runt Storgatan och mer trä längs långgatorna. Innerstaden kan delas upp i en östlig och en västlig del där den östra främst var en köpmannastadsdel och den västra en hantverkarstadsdel. Båda hade i regel borgarhus längs Storgatan och långgatorna och magasinlängor längs tvärgatorna, men den östra delen var mer välbärgad och enhetlig. Här återfinns också de flesta av de bevarade husen i så kallad Borgholmsstil med bottenvåning i kalksten och timrad övervåning, av vilka ett par har byggnadsminnesförklarats.

Borgholms första stadsplan från 1817 är i empire vilket är ovanligt för vårt land. Få städer anlades under 1800-talets första del då statsfinanserna var i botten efter förlusten av Finland. Däremot anlades städer i Finland och Baltikum av ryssarna efter det mönster som Borgholm följer. Stadsplanens utformning är bevarad i sin helhet och utgör stadens främsta kulturhistoriska tillgång. Ursprungligen bestod varje kvarter av fyra tomter där varje tomt hade måttet 50 x 60 alnar (ca 30 x 36 meter). Det sammanlagda antalet tomter uppgick till 100 stycken. Tomterna har sedan delats både på längden och på tvären, alltid rätvinkligt. En utvidgning av rutnätsplanen mot söder skedde 1886 samtidigt som de nuvarande gatunamnen stadfästes. Tidigare hette Kvarngatan Norra Vallgatan, Tullgatan Östra Vallgatan, Badhusgatan Södra Vallgatan och Slottsgatan Skeppargatan. Tomtindelningen har förändrats under årens lopp men följer ett angivet mönster som är viktigt att inte gå ifrån i framtiden.

Ursprungligen fanns havsutsikt i två riktningar i varje korsning, de är idag till stor del förbyggda och de siktlinjer mot havet som kvarstår är viktiga att inte bygga igen. I rutnätsstaden finns inslag av

kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Innerstadens mest väsentliga värde från kulturhistorisk synpunkt är miljön som helhet. Likväl är det i hög grad enskilda byggnader som förmedlar utvecklingsförloppet och bär associativa värden. Det finns inte något kvarter som helt är utan kulturhistoriskt eller miljömässigt värdefull bebyggelse. Respektive byggnads karaktär ska därför bevaras, nytillskott ska förhålla sig till befintlig bebyggelse på ett respektfullt sätt. För bebyggelse tillkommen före år 1900 ska kulturvärden prioriteras. Borgholmsstilen med bottenplan i kalksten och ovanvåning i trä är av stor vikt att bevara intakt. Ny- och ombyggnation ska prövas från fall till fall. Hänsyn till befintlig struktur krävs. Borgholms bio, Borgholms stadsmuseum, Sjöbergsgården, Kronomagasinets och Gamla rektorbostället (Ölandsbladet) är byggnadsminnen som finns inom rutnätsstaden. Vid nybyggnation i innerstaden ska nuvarande byggnadstradition följas. Äldre byggnadsstilar ska ej kopieras.

23. Villagatan och kallbadhuset. Ekströmska, Gerlofssonska och Wollinska villorna är byggnadsminnen inom området. Hela gatan är viktig att bevara för förståelsen av Borgholm som badort. Vid ombyggnad/ommålning ska byggnadens ursprungliga utformning och färgsättning återställas i möjligaste mån.

Del av kvarteret Verdandi, "Restis". Tidstypiskt flerbostadshus av god klass med butiker i bottenplan från 1980-tal. Byggnadens särdrag ska respekteras.

24. Offentliga institutioner samt skola, flera av god arkitektonisk klass. Exteriöra förändringar ska därför undvikas. Varje byggnads särdrag och karaktär ska respekteras.

Villabebyggelse av god klass från badortstid, jugend och funktionalism. Respektive tidsuttryck ska respekteras. Vid ombyggnad ska byggnadernas ursprungliga utformning behållas/ återställas i möjligaste mån.

25. Stensbergsområdet. Tidig bebyggelse utanför tullarna. Egen småskalig grammatik. Varje byggnads uttryck ska respekteras.

26. Offentliga institutioner, flera med god arkitektur. Exteriör förvanskning tillåts ej. Vid ombyggnad ska byggnadernas ursprungliga utformning återställas i möjligaste mån.

Ålderdomshem. Huvudbyggnaden på Strömgården är av hög arkitektonisk kvalitet och ska utvändigt bevaras. Vid ombyggnad ska byggnadens ursprungliga utformning återställas i möjligaste mån.

27. Entrén till Borgholm. En kavalkad av byggnader från medeltiden och framåt möter besökaren som kommer landvägen till Borgholm. Borgholms slott, Vasahuset, Kungsladugården, Vita villan och Drottning Victorias Vilo hem. Samtliga dessa byggnadsverk enskilt och samspelet dem emellan är av stor vikt att vidmakthålla och utveckla. Även Rosenfors herrgård och banvaktarstugan Lyckås är viktiga i detta sammanhang. Största försiktighet vid förändringar ska tas. Vasahuset samt Borgholms slott är byggnadsminnen.

28. Solliden. Högsta arkitektoniska värde. Anläggning med sekelskiftesvilla i park. Viktigt att bevara helheten med park, natur och byggnader.